

Brussel, 14 november 2002.

**CIRCULAIRE D1/EB/2002/6 AAN DE BELEGGINGSONDERNEMINGEN OVER
HUN INTERNE CONTROLE EN OVER DE INTERNE AUDITFUNCTIE EN DE
COMPLIANCE-FUNCTIE**

Mevrouw,
Mijnheer,

1. INLEIDING

De wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs stelt in artikel 62 voor elke beleggingsonderneming onder meer de verplichting voorop om te beschikken over een passende administratieve en boekhoudkundige organisatie en adequate interne controleprocedures.

Interne controle wordt algemeen gedefinieerd als het geheel van maatregelen dat, onder de verantwoordelijkheid van de leiding van de beleggingsonderneming, met redelijke zekerheid moet toelaten dat de bedrijfsvoering geordend en voorzichtig gebeurt met afgelijnde doelstellingen, dat de ingezette middelen economisch en efficiënt gebruikt worden, dat de risico's gekend zijn en afdoende beheerst worden ter bescherming van het vermogen, dat de financiële en beheersinformatie integer en betrouwbaar is, en dat de wetten en reglementen evenals de algemene beleidslijnen, plannen en interne voorschriften nageleefd worden.

Een bijzonder onderdeel van deze maatregelen is gericht op het onderzoek naar en het bevorderen van de naleving door de onderneming van de regels die verband houden met de integriteit van de financiële dienstverlening, de zogenaamde compliance-functie.

De interne auditfunctie tenslotte is een belangrijk instrument voor de toetsing van de goede werking, de doeltreffendheid en de efficiëntie van de interne controle, inclusief de compliance-functie. Als gevolg van zijn werkzaamheden voorziet de interne audit de leiding van de onderneming van analyses, evaluaties, aanbevelingen, advies en informatie omtrent de onderzochte activiteiten en draagt hij aldus bij tot een beter bestuur van de onderneming.

2. VERANTWOORDING EN DOELSTELLINGEN

Een adequaat intern controlesysteem vereist een goed werkend geheel van geïntegreerde maatregelen die zijn aangepast aan de organisatie en de werking van de instelling en die stroken met de principes van een voorzichtige en gezonde bedrijfsuitoefening.

De ontwikkelingen in de financiële sector, gekenmerkt door de snelheid van de vernieuwing en een toenemende techniciteit en verscheidenheid van beleggingsproducten, stellen steeds hogere eisen aan het risicobeheer en aan de organisatie van de beleggingsondernemingen en vergroten het risico op onaangepaste controles en de kans op onregelmatigheden.

Voor de prudentiële toezichthouder en, in het geval van de beursvennootschappen, de commissarissen, erkende revisoren, vormt de beoordeling van het interne controlesysteem van de beleggingsondernemingen een bijzondere opdracht. Voor een efficiënte toetsing van de kwaliteit en de goede werking van de interne auditfunctie en de compliance-functie zijn duidelijke criteria onontbeerlijk.

In de bijlage 1 “**Interne controle en interne audit**” en de bijlage 2 “**Compliance**” formuleert de Commissie voor het Bank- en Financiewezen de algemene criteria op grond waarvan zij, in het kader van haar toezicht op de naleving van voormeld artikel 62 van de wet van 6 april 1995, de werking van de interne controle en van de interne auditfunctie en de compliance-functie bij beleggingsondernemingen zal beoordelen.

3. INVLOED VAN SECTORSPECIFIEKE KENMERKEN

De tekst van de bijlagen loopt gelijk met de circulaires D1 97/4 en D1 2001/13, die de Commissie voorheen aan de kredietinstellingen heeft gestuurd. Aangezien echter de sector van de beleggingsondernemingen ten opzichte van de kredietinstellingen een aantal specifieke kenmerken vertoont - bij voorbeeld wat de verscheidenheid van bestuursmodellen, schaalgrootte en risicoprofielen betreft – vergen sommige criteria zoals uiteengezet in de bijlagen, bijkomende toelichting.

De tekst in de bijlagen heeft betrekking op een beleggingsonderneming opgericht als naamloze vennootschap met een tweeledige bestuursvorm, dit wil zeggen met een raad van bestuur en een directiecomité.

Hieronder wordt voor de beleggingsondernemingen die afwijken van dat profiel, aangegeven hoe sommige basisbeginselen naar hun structuur moeten worden vertaald.

4. DIVERSITEIT VAN BESTUURSVORMEN

Zoals vermeld, gaan de bijlagen bij deze circulaire uit van een tweeledige bestuursvorm als bedoeld in artikel 69 van de wet van 6 april 1995¹. De raad van bestuur draagt, binnen de perken van de wet, alle of een deel van zijn bevoegdheden over aan een directiecomité, waarvan hij de leden benoemt en de bezoldigingen vaststelt. De leden van het directiecomité nemen - onder het toezicht van de raad van bestuur – als uitvoerend orgaan de operationele taken waar en maken de effectieve leiding uit van de beleggingsonderneming. In dit model is er binnen het bestuur dus een duidelijk onderscheid tussen de uitvoerende functie en de toezichtsfunctie met betrekking tot de gedelegeerde bevoegdheden.

De sector van de beleggingsondernemingen telt evenwel ook een aantal vennootschappen met één bestuursorgaan, namelijk de raad van bestuur (zogenaamde éénledige bestuursvorm). Dit model kent trouwens verschillende operationele varianten naar gelang de verhouding binnen de raad van bestuur tussen uitvoerende (d.w.z. belast met de effectieve leiding) en niet-uitvoerende bestuurders, of nog in functie van de rechtsvorm (BVBA, Comm. V.). In dergelijke bestuursvormen is het onderscheid tussen de uitvoerende functie en de toezichtsfunctie minder uitgesproken, wat een specifieke vertaling vraagt van sommige bepalingen vermeld in de bijlagen.

5. TOEWIJZING VAN TAKEN BIJ TWEELIDIGE EN EENLEDIGE BESTUURSVORMEN

De verantwoordelijkheid voor het invoeren en het organiseren van de interne auditfunctie en de compliance-functie ligt bij het uitvoerend bestuur, d.i. het directiecomité in het geval van een onderneming met een tweeledige bestuursvorm.

In ondernemingen met een éénledige bestuursvorm komt deze taak toe aan, ofwel, de zogenaamde uitvoerende bestuurders, met name de bestuurders aan wie de raad van bestuur op grond van een interne taakverdeling het operationele beheer van de beleggingsonderneming heeft toevertrouwd, ofwel, ingeval de raad van bestuur uitsluitend uit uitvoerende bestuurders bestaat, aan één uitvoerende bestuurder.

6. ONAFHANKELIJKHEID VAN DE INTERNE AUDITFUNCTIE – UITBESTEDING

Wat de interne auditfunctie betreft, beveelt de Commissie aan dat de interne auditfunctie voldoet aan bepaalde kwalitatieve vereisten, onder meer inzake onafhankelijkheid van de auditoren ten opzichte van de geauditeerden en de geauditeerde activiteiten. Belangrijke aspecten in dat verband zijn

- (i) de perso(o)n(en) die de interne auditfunctie daadwerkelijk uitvoeren en
- (ii) de organen en/of personen bij wie zij verslag uitbrengen.

¹ Krachtens artikel 69 van de wet van 6 april 1995 kunnen de statuten van de beleggingsondernemingen die zijn opgericht in de vorm van een naamloze vennootschap de raad van bestuur toestaan alle of een deel van de bevoegdheden die hij uit het Wetboek van Vennootschappen put, over te dragen aan een in zijn schoot opgericht directiecomité, waarvan hij de leden benoemt en de bezoldigingen vaststelt. Deze bevoegdheidsdelegatie kan evenwel niet slaan op de vaststelling van het algemeen beleid noch op de handelingen die zijn voorbehouden aan de raad van bestuur.

Grotere ondernemingen - te beoordelen in functie van de omvang van hun activiteitenwaai, hun schaalgrootte en/of hun risicoprofiel - belasten één of meer personeelsleden in exclusiviteit met de interne auditfunctie. Deze personen brengen verslag uit bij het directiecomité of, in geval van éénledige bestuursvorm, bij de uitvoerende bestuurder(s), welke op hun beurt verslag uitbrengen bij de voltallige raad van bestuur, in voorkomend geval via het auditcomité. De verantwoordelijke voor interne audit moet ook de mogelijkheid hebben om rechtstreeks de voorzitter van de raad van bestuur of, waar toepasselijk, de commissaris van de beleggingsonderneming in te lichten.

Kleinere ondernemingen kunnen de interne auditfunctie toewijzen aan een bestuurder die zich uitsluitend² met deze taak inlaat. Deze bestuurder brengt verslag uit aan de voltallige raad van bestuur.

Indien bovenstaande organisatiemodellen omwille van de structuur van de onderneming onmogelijk zijn of wanneer de omvang van de activiteiten en haar risicoprofiel het niet rechtvaardigen om binnen de onderneming een bestuurder of personeelslid uitsluitend daarmee te belasten, besteedt de beleggingsonderneming de interne auditfunctie uit conform de modaliteiten bepaald in de bijlage 1. De “externe” interne auditor heeft dan een contractuele relatie met de onderneming en brengt verslag uit bij de voltallige raad van bestuur.

7. ONAFHANKELIJKHEID VAN DE COMPLIANCE-FUNCTIE

De compliance-functie is een onafhankelijke operationele staffunctie die ressorteert onder een lid van het directiecomité of, in ondernemingen met éénledige bestuursvorm, onder een uitvoerende bestuurder. In kleinere ondernemingen die geen personeelslid voltijds met deze functie kunnen belasten, kan respectievelijk een lid van het directiecomité of een uitvoerende bestuurder deze functie zelf uitoefenen.

8. GROEPSDIMENSIE

Het feit dat een beleggingsonderneming deel uitmaakt van een groep van ondernemingen met een of meerdere andere beleggingsondernemingen en/of kredietinstellingen doet in beginsel geen afbreuk aan de verantwoordelijkheden van haar bestuursorganen inzake organisatie van en toezicht op de eigen interne controle. Elke beleggingsonderneming dient dus te beschikken over een passende interne controle, interne auditfunctie en compliance-functie. Toegepast op een moeder-dochtersituatie, betekent dit dat de leiding van de dochter instaat voor de organisatie en de werking van de interne auditfunctie en de compliance-functie, mits inachtneming van het beleid dat terzake op groepsniveau is vastgelegd. De interne audit en de compliance van de dochter brengen hiërarchisch verslag uit aan het directiecomité of de uitvoerende bestuurders van de dochter volgens de principes vastgelegd in deze circulaire en brengen, in voorkomend geval, functioneel verslag uit aan de interne audit en de compliance van de moeder.

² Deze belangrijke voorwaarde beperkt de toepassing van dit model tot die ondernemingen die hun werking - bestuurlijk en operationeel - daarop kunnen afstemmen. Om geen afbreuk te doen aan de effectieve tweehoofdigheid van de onderneming, vereist dit model minstens drie uitvoerende bestuurders.

Gezien evenwel bij moederondernemingen de reikwijdte van de interne auditfunctie de activiteiten van de dochterondernemingen omvat (cf. principe nr. 6 in bijlage 1 bij deze circulaire) zal de Commissie, bij de beoordeling van het gepaste karakter van de middelen die door de dochterondernemingen vrijgemaakt worden voor de organisatie van hun eigen interne auditfunctie en compliance-functie, rekening houden met hun functionele verbondenheid met de moederonderneming.

De Commissie vraagt dat de beleggingsondernemingen de inhoud, draagwijdte, organisatie en werking van hun interne controle (inclusief de compliance-functie) en interne auditfunctie in het licht van de criteria uiteengezet in de bijlagen bij deze circulaire zouden evalueren en waar nodig de passende bijsturing zouden aanbrenge.

De beleggingsondernemingen brengen tegen 31 maart 2003 de Commissie op de hoogte van het beleid dat zij in het licht van deze circulaire hebben vastgelegd en van de maatregelen die zij in uitvoering daarvan nemen. Voor de beursvennootschappen worden dit beleid en deze maatregelen opgenomen in de periodieke verslaggeving per 31 december 2002, die de commissarissen, erkende revisoren, conform de richtlijnen als bedoeld in de circulaire D4/EB/2001/2 aan de Commissie moeten sturen.

De Commissie is er zich van bewust dat de toepassing van de in de circulaire opgenomen criteria de werking en de controlepraktijk van vele beleggingsondernemingen betekenisvol kan beïnvloeden. Zij neemt zich dan ook voor om met het oog op een passende coördinatie van het prudentieel toezicht, de interne en externe controle-activiteiten middels periodiek overleg met de onderneming en de betrokken actoren van het toezicht te bespreken.

Deze circulaire wordt gericht tot de beleggingsondernemingen naar Belgisch recht en de bijkantoren in België van beleggingsondernemingen die ressorteren onder het recht van staten die geen lid zijn van de Europese Unie.

Met een apart schrijven zal de circulaire ter kennis worden gebracht van de bijkantoren van EU-beleggingsondernemingen. Deze bijkantoren moeten toezien op de naleving van de regels van algemeen belang, met inbegrip van de gedragsregels, en dus organisatorische maatregelen nemen om dit resultaat te bereiken. De beginselen van deze circulaire kunnen hun daarbij behulpzaam zijn.

Hoogachtend,

De Voorzitter,

E. WYMEERSCH.

[Bijlage 1 : Interne controle en interne audit](#)

[Bijlage 2 : Compliance](#)